

Utdannings- og forskningskomiteen

Budsjetthøringen statsbudsjett 2018

Avansert IKT-kompetanse og IT-sikkerhetskompetanse

Det er et stort gap mellom nasjonens samlede avanserte IKT-kompetanse og det behov vi vil ha for slik kompetanse i fremtiden. Å Gjøre 500 studieplasser i IKT til permanente studieplasser, er altfor svakt. Skal vi være rustet for å møte de utfordringene vi får og de mulighetene som gis oss i en raskt økende digitalisert verden, må kompetansesiden styrkes betraktelig.

Tekna mener kapasiteten innen IKT-utdanning må dobles i neste års budsjett. Tekna mener også det må gjøres en grundigere kartlegging av kompetansebehovet som etterfølges av en investeringsstrategi på dette området. Det må utarbeides en opptrappingsplan for utvidet kapasitet innen IKT-studiene, både gradsstudier og etter- og videreutdanningstilbud.

Det er behov for et betydelig løft innen digital sikkerhetskompetanse. Vi er kjent med at regjeringen jobber med en kompetansekartlegging på IT-sikkerhetskompetanse. Det er justisdepartementet som er ansvarlig departement, men det er kunnskapsdepartementet som må rigge sin sektor for å møte de konklusjoner vi alle forventer utredningsarbeidet vil gi – økt kapasitet og relevant innhold i studietilbudene.

Infrastruktur i forskning og høyere utdanning

Tekna ser mye positivt i budsjettforslaget på dette området. Tekna merker seg at innfasingen av 400 mill. til infrastruktur i tråd med LTP, vil skje i 2018. Det er bra. Tekna mener det er et betydelig behov for ytterligere investeringer i infrastruktur. Tekna mener derfor Stortinget må legge inn forslag om at regjeringen utarbeider en ny investeringsplan for de neste fire årene og legger denne frem for Stortinget samtidig med revidert budsjett til våren.

Kategoriheving av de teknisk-naturvitenskapelige utdanningene

Regjeringen skal ha skryt for god satsning på realfag i grunnskole og videregående skole. Mange spennende prosjekter har blitt startet opp for å øke interessen for teknologi og realfag blant barn og unge. Det bør nå være høyskoler og universiteters tid til å bli løftet. Møtet med teoritunge timer i overfylte forelesningssaler på universiteter og høyskoler innbyr ikke til læring, og trolig er læringsutbyttet mindre enn det kunne vært.

Skal Norge hevde seg internasjonalt må vi opp på et høyere nivå. Ikke minst må undervisningen i mye større grad preges av studentaktivitet. Mer tid på laboratorier, moderne og relevant utstyr og mulighet for tettere samarbeid med næringslivet og offentlig sektor fordrer et investeringsløft i de teknisk- naturvitenskapelige utdanningene. Hvis man ikke finner rom for kategoriheving, er det viktig å få på plass en prioriteringsliste fra høyskoler og universiteter i disse studiene, og direkte bevilgninger etter prioritert rekkefølge.

Økt basisfinansiering for de teknisk-industrielle forskningsinstituttene

Regjeringen foreslår 15. mill. kroner i økt basisfinansiering av de teknisk-industrielle forskningsinstituttene over budsjettet til Nærings- og fiskeridepartementet. Dette gir likevel ingen nevneverdig økning for de enkelte institutter da midlene i hovedsak går til å inkludere SINTEF Raufoss i ordningen.

Instituttsektoren er svært viktig for industriell forskning og kommersialisering av forskningsresultater i Norge. Basisfinansieringen til de teknisk-industrielle forskningsinstituttene bør økes til et nivå sammenlignbart med internasjonale konkurrenter.

OECD har pekt på utfordringer i det norske forsknings- og innovasjonssystemet og trukket frem utilstrekkelig basisfinansiering som hinder for innovativ forskning og utvikling. Så lenge instituttene er for avhengige av et vekslende marked, blir det vanskelig å forske tilstrekkelig på temaer som det ikke er betalingsvilje for i dag – men der kunnskapen trengs i morgen.

Når instituttene taper i den internasjonale konkurransen der utenlandske institutter gjerne har en basisfinansiering på 25-50 prosent, og våre institutter ligger på 7 prosent, har vi et problem. Basisfinansieringen til de teknisk-industrielle forskningsinstituttene bør økes til et nivå sammenlignbart med internasjonale konkurrenter.

Tekna ber Stortinget om å øke basisfinansieringen til disse instituttene til minimum 25 prosent. Alternativt bør Stortinget be regjeringen komme tilbake med en opptrappingsplan for økt basisbevilgning i revidert.

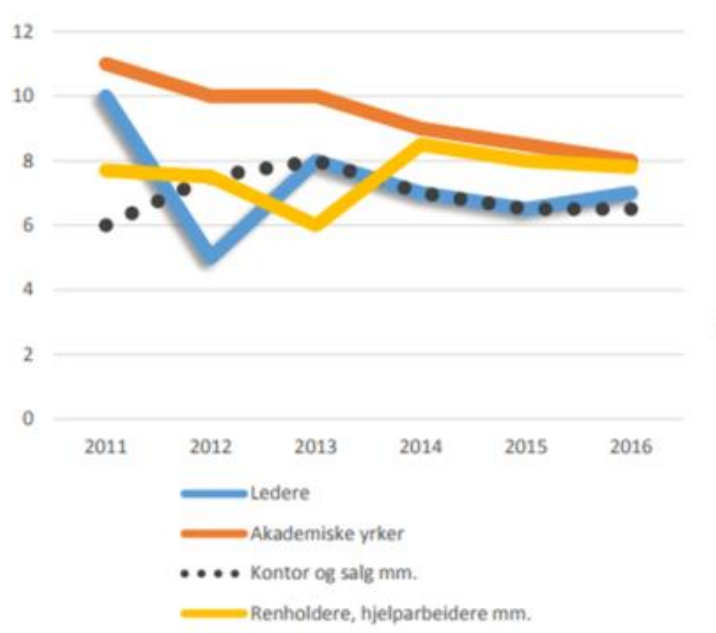
Økt samarbeid mellom næringsliv og utdannings- og forskningsinstitusjonene

Professor II-stillinger og nærings-PhD er verktøy som i varierende grad benyttes for å øke samarbeidet mellom næringslivet og forskningsinstitusjonene. Dette er gode og hensiktsmessige verktøy som kunne vært utnyttet i større grad. I tillegg bør man få på plass en ordning tilsvarende forskningstermin for å bidra til at vitenskapelig ansatte kan tilbringe tid også ute i næringslivet. Dette vil etter Teknas syn øke forståelsen for næringslivets behov og aktuelle problemstillinger, samtidig som det på sikt kan føre til økt forskning i næringslivet gjennom bedre kontakt med forskningsmiljøene ved universiteter og høyskoler.

Etter- og videreutdanning

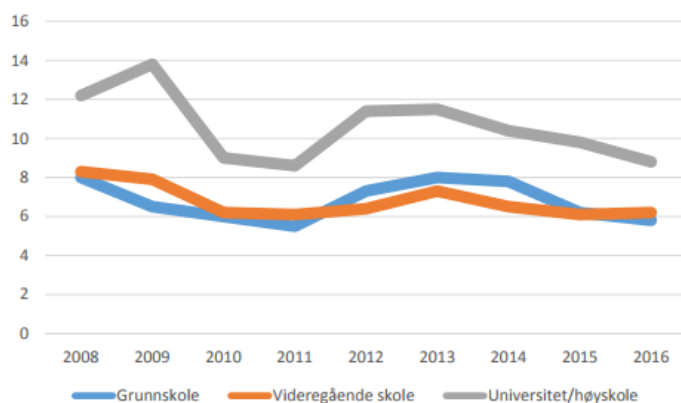
Mange har påpekt behovet for livslang læring, og at humankapitalen er vår viktigste ressurs. I en periode med sterk internasjonal konkurranse og rask teknologisk endring er behovet for kontinuerlig læring viktigere enn noen gang. Nesten 70 prosent av de sysselsatte har en jobb som i stor grad krever at de lærer seg nye ting¹.

Én viktig indikator på livslang læring er andelen som tar etter- og videreutdanning. Denne andelen burde øke. De siste årene har andelen som tar etter- og videreutdanning imidlertid gått ned. Spesielt har andelen blant de med lang utdannelse og i akademikergrupper gått mye ned, fra 11 til åtte prosent på seks år.

Figur: Andelen som har deltatt i formell videreutdanning siste året, etter utdanningsnivå. Prosent.
Kilde: SSB. Lærevilkårsmonitor. SSB 29/2016 SSB Livslang læring 2011-2016

¹ https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/251541?ts=15215ff8b98

Figur: Andelen som har deltatt i formell videreutdanning siste året, etter utdanningsnivå. Prosent. Kilde: SSB. Lærevilkårsmonitor. SSB 29/2016 SSB Livslang læring 2011-2016

Tekna mener at det må bli lettere å ta etter- og videreutdanning enn det er i dag. Før valget var alle partiene enige om at Norge trenger grep for å øke omfanget av etter- og videreutdanning².

Statsministeren lanserte en kompetansereform noen dager før valget, hvor Høyre nå var enig med KrF i en skatteordning for investeringer i etter- og videreutdanning (Haugesunds avis 31. juli 2017), såkalt «KompetanseFUNN» etter modell av SkatteFUNN. Venstre har sagt at de er enig i det samme. Arbeiderpartiet og SV gikk til valg på en etter- og videreutdanningsreform i form av en tilskuddsordning.

Tekna kommer til å følge med på at partiene nå følger dette opp i den kommende fireårsperioden. Dette er den neste, store utdanningsreformen. Vi kommer til å jobbe for å få på plass konkrete løsninger, vi vil komme med forslag til løsninger, og vi vil snakke med alle partier for å få bedre vilkår for etter- og videreutdanning på plass.

Utdanning for arbeidsledige

Et økende antall høyt utdannede arbeidsledige ønsker å ta utdanning som kan øke deres muligheter for å få ny jobb. Dagens regler er imidlertid til hinder for kompetanseheving for arbeidsledige med høy utdanning. Dagpengereguleringen virker slik at personer som vil ta poenggivende påbyggingskurs blir trukket i dagpenger. De som ønsker å oppdatere seg blir dermed i praksis sittende som passive mottakere av dagpenger framfor å gjøre seg mer kvalifisert til sin neste jobb.

Før valget var både Høyre, Venstre og KrF åpne for å følge dette opp. KrF støttet Teknas forslag, Venstre var enig og Høyre gikk til valg på en kompetansereform hvor det skulle bli «lettere å

² <https://www.tekna.no/aktuelt/hva-mener-partiene-om-etter--og-viderutdanning/>

kombinere NAV og utdanning», som det het ([Haugesunds avis 31. juli 2017](#)). Tekna vil konkret fjerne setningen «*Enhver deleksamen regnes i denne sammenheng som del av et lengre utdanningsløp*» fra dagpengeforskriften §4.3b. Det bør være lov å ta opp til 20 studiepoeng i dagpengeperioden. En slik endring vil gjøre det mulig å ta kortere enkeltemner, kurs og delkurs med studiepoeng, uten at det er grunnlag for å gi avslag i dagpenger. Samtidig vil dette holde fast ved det prinsipielle skillet mellom arbeidsledig og student.

Tekna mener Stortinget må legge bedre til rette for at universiteter og høyskoler kan tilby relevante kurs og emner som arbeidsledige kan ta for å kvalifisere seg til ny jobb. Endringen av finansieringssystemet som noe økt grad belønner grads-gjennomføring kan trekke i motsatt retning.